

Voedselbedeling wordt een ramp

TUUR GHYS

In tijden waarin het sociale beleid steeds meer onder druk komt moeten we een debat voeren rond de rol van voedselhulp in België. Volgens ramingen zouden zo'n 225.000 mensen voedselhulp ontvangen. Het Vlaams Armoedesteunpunt organiseerde een kennisplatform rond dit thema op 17 juni. Hieruit kwam naar voren dat de situatie rond voedselhulp problematisch is.

De grootste speler in het Belgische landschap van voedselhulp zijn de voedselbanken, die in 2011 aan 117.000 mensen bedeedden. Dit zijn vrijwilligersorganisaties die voedseloverschotten ophalen bij de voedselindustrie, distributie en de Europese landbouwmarkt. Vervolgens verdelen ze deze overschotten onder caritatieve verenigingen die deze uitdelen aan behoeftigen. Daar moeten mensen in rijen aanschuiven om hun voedselpakket te ontvangen, dat doorgaans bestaat uit droge voeding en producten die op hun vervaldatum zijn. Uit onderzoek van het Vlaams armoedesteunpunt blijkt dat voedselbedeling voor de meeste 'klanten' een aanvulling is op het systematische tekort in hun budget om rond te komen. Dit gaat in de eerste plaats om autochtone Belgen van allerlei gezinstypen. Daarmee ledigt voedselbedeling niet alleen het structurele tekort in o.a. het leefloon, de minimumpensioenen en de invaliditeitsuitkering, maar kan het dit volgens sommigen op langere termijn ook te bestendigen.

De houding van de overheid tegenover dit fenomeen is ambigu, en zit vevat in een 'en-en' verhaal dat claimt dat structurele oplossingen nodig zijn en noodhulp in tussentijd getolereerd moet worden. Dit betekent in praktijk dat de overheid voedselbedeling als het onofficiële laagste vangnet expliciet afkeurt, maar dat men

impliciet dit toch aanmoedigt. Dat OCMW's mensen doorverwijzen naar voedselbedeling is geen geheim. Deze kloof tussen pretentie en werkelijkheid is niet houdbaar om twee redenen:

- Ten eerste stevent de voedselbedeling op korte termijn af op een ramp. De voedselbanken waren in 2011 voor 55 procent afhankelijk van steun uit het Europese landbouwbeleid. Die zullen in 2014 wegvallen. Dat wil zeggen dat het te bedelen voedsel binnen vijf maanden zal halveren.

- Ten tweede blijkt voedselbedeling een problematische vorm van armoedebeheersing. Afhankelijk zijn van voedselbedeling is stigmatiserend en beschamend. Deze afhankelijkheid geeft sterk oneven machtsrelaties tussen geveer en ontvanger, waardoor deze eerste zelf de regels voor gebruik en toegang kan opstellen. Daarnaast gaat het soms om minderwaardig, vervallen of eenzijdig voedsel. Ten slotte lost het de armoede niet op, en worden enkel de voedselindustrie en distributie beter van deze vorm van afvalverwerking. Het is cruciaal dit debat niet te voeren in termen van 'conservatieve' voedselbanken die dienen 'afgeschaff' te worden. Uit ons onderzoek blijkt dat de meeste medewerkers van bedeelcentra niet eens pretenderen een oplossing voor armoede te geven, en zelf vragen om structurele oplossingen.

Er zijn veel sociaal innovatieve initiatieven die menselijker omgaan met noden rond voedsel, zoals buurttuinen of dorpsrestaurants. Maar voor de voedselbedeling dringen zich keuzes op voor 2014. Ofwel valt de pretentie van structurele armoedebestrijding weg en gaan we de richting op van een geprofessionaliseerd systeem van rantsoenering van de armen en goedkeuring dat armoede bestaat bij ons. Ofwel trekken we de sociale uitkeringen op tot een

niveau waarmee men eten op tafel kan zetten, zodat de voedselbanken hun resterende middelen kunnen richten op echte noodhulp.